

A Pécsi Ítéltábla a Nagyné dr. Lukács Anna ügyvéd (fél címe 3) által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek - a dr. Ádám Sándor ügyvéd (fél címe) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Pécsi Törvényszék 2018. október 3. napján kelt 4.P.21.067/2016/30. számú ítélete ellen a felperes által 32. sorszám alatt benyújtott és Pf.3. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán meghozta a következő

### **k ö z b e n s ő- é s r é s z í t é l e t e t:**

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - az alábbiak szerint változtatja meg:

-megállapítja, hogy a peres felek ...-... (...) számú kölcsönszerződése az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége okán érvénytelen;

-mellőzi a kölcsönszerződésnek a kamat éves, százalékban kifejezett mértéke feltüntetésének hiányából eredő érvénytelensége miatti érvényessé nyilvánítását;

-kötelezi az alperest, hogy a **XXX-000** forgalmi rendszámú személygépkocsi törzskönyvét tizenöt napon belül adja ki a felperesnek;

-mellőzi a felperes elsőfokú perköltségben történő marasztalását, és kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek tizenöt napon belül 74.100 (hetvennégyezer-egyszáz) forint elsőfokú perköltséget.

Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása és az elszámolás körében az elsőfokú bíróságot az eljárás folytatására utasítja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek tizenöt napon belül 67.050 (hatvanhétezer-ötven) forint másodfokú perköltséget.

A másodfokú eljárásban a fentieket meghaladóan felmerült perköltséget a felperes és az alperes esetében is személyenként 163.000 (**egyszázharminchatezer**) forintban, a feljegyzett fellebbezési eljárási illeték összegét 411.000 (**négyszáztizenegyezer**) forintban állapítja meg. (**egyszázhatvanháromezer**) **jav.Pf.VI.20.159/2018/12. szám alatt**

A közbenső- és részítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

**I n d o k o l á s**

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a V Zrt. mint hitelező (a továbbiakban: hitelező) a 2007. június 25. napján kötött ...-... számú kölcsön- és opciós szerződéssel egy V típusú 9.486.000 forint bruttó vételárú személygépkocsi megvásárlásához 60 hónap futamidőre, a teljes futamidőre számított 1.174.666 forint kamat mellett 6.640.200 forint svájci frank alapú kölcsönt nyújtott a felperesnek. A szerződés rögzítette az alkalmazott deviza vételi és eladási árfolyamot, a THM tájékoztató mértékét; a törlesztőrészeket összegét (87.749 forint) és esedékességeit az ún. részletező tartalmazta. A szerződés egyedi részében a felperes tudomásul vette, hogy a forintban meghatározott törlesztőrészlet összege és a kamat összege módosul CHF alapú szerződés esetében, ha a szerződés megkötésének napján és a folyósítást megelőző banki értéknapon irányadó HUF/CHF deviza-vételi, illetve deviza-eladási árfolyam eltér egymástól. Tudomásul vette továbbá, hogy a teljes futamidőre kiszámított kamat a szerződéskötés napján irányadó referencia kamatlábak alkalmazásával kiszámított kamatösszeg, amely nem tartalmazza a referencia kamatláb változásából adódó kamatlábváltozást és nem tartalmazza (deviza alapú szerződések esetében) az árfolyamkülönbséget sem. A törlesztőrészeket az értesítő alapján, az adott részletre vonatkozó számla hiányában is köteles megfizetni.

A szerződés 5. pontjában a felperes a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 375.§-a alapján vételi jogot biztosított a hitelezőnek a perrel érintett járműre a teljes tartozás megfizetéséig, legfeljebb azonban öt évig, azzal, hogy amennyiben a kölcsön futamideje hosszabb mint öt év, és az öt év lejáratát előtt a hitelező úgy ítéli meg, hogy a vételi jogra, mint biztosítékra a kölcsönszerződés megszűnéséig igényt tart, úgy erről értesíti adóst, aki vállalja, hogy a hitelezővel új vételi jogot alapító szerződést köt vagy más, a hitelező által elfogadott biztosítékot nyújt. Amennyiben sem vételi jogot alapító szerződés, sem pedig egyéb biztosíték nyújtására nem kerül sor, hitelező jogosult a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondani.

A szerződés 6. pontjában az adós hozzájárult ahhoz, hogy a közúti közlekedési nyilvántartásba, a jármű forgalmi engedélyébe a hitelező elidegenítési és terhelési tilalmat jegyeztessen be, amely a vételi jog biztosítására, annak hatálya alatt, illetve mindaddig fennáll, amíg az adós meg nem fizette a hitelező felé a teljes tartozását. Az adós tudomásul vette, hogy a jármű tulajdonjogát érintő korlátozás (elidegenítési, terhelési tilalom stb.) esetén a törzskönyv kizárólag a korlátozás jogosítottja részére adható ki. A törzskönyvet a teljes tartozás megfizetéséig a hitelező őrzi.

Az általános szerződési feltételek 5.3. pontja a kölcsön ügyleti kamatáról rendelkezve a referencia kamatlábat az egy vagy három hónapos LIBOR-ra utalással határozta meg. A hitelező az 5.4. pontba foglalta a referencia kamatláb felülvizsgálatára, módosítására vonatkozó kikötéseket. A 6.3. pont árfolyamkockázat címszó alatt tartalmazta, hogy nem forintban nyújtott kölcsön esetében az árfolyamváltozásból eredő kockázatot az adós viseli. A hitelező ugyanitt fenntartotta a jogot arra, hogy az adós részére biztosított árfolyamot, illetve árfolyam feltételeket a pénzügyi változások figyelembevételével előzetesen írásbeli értesítés mellett egyoldalúan módosítsa, azzal, hogy a megváltozott árfolyam, illetve árfolyam feltételek az értesítést követően kötött szerződésekre alkalmazandóak.

A felperes részére tájékoztatást tanú üzletkötő adott. A tájékoztatás kiterjedt a kölcsön pénzneme fel- vagy leértékelődésének a lehetőségére is. A felperes tudott arról, hogy a szerződés deviza alapú, mert erről az üzletkötő őt tájékoztatta.

A felek a kölcsönszerződést 2009. szeptember 3. napján fix deviza konstrukcióra változtatták. A hitelező jogutódja 2009. október 1. napjától az alperes. 2012. július 27. napján ismételt módosítás történt, a tartozást átütemezték. Az alperes a felperessel elszámolt, az elszámolás felülvizsgálnak tekintendő.

A felperes 19.P.21.067/2016/4. szám alatt kiegészített keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a perbeli kölcsönszerződés az 1959. évi Ptk. 205.§ (1) bekezdésében foglalt feltételek hiányában létre sem jött, mert az alperes nem megfelelően tájékoztatta az adott pénzügyi termékről és annak kockázatairól, illetve a törlesztőrészletek pontos meghatározása nem történt meg. Másodlagosan a szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte. Érvénytelenségi okként a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213.§ (1) bekezdés a), b), c) és d) pontjával kapcsolatos semmisségi okokat jelölte meg, az 1959. évi Ptk. 209.§ (1) és 209/A.§ (2) bekezdésére figyelemmel hivatkozott továbbá arra, hogy az árfolyamkockázat áthárítása tisztességtelen szerződési feltétellel történt, az általános szerződési feltételek 6.3 pontjában foglalt kikötés, mint átláthatatlan feltétel tisztességtelen.

Kérte az egyedi szerződés 1. pontjában a THM értékét, valamint az általános szerződési feltételek kezelési költség fogalmát meghatározó 2.12, a teljes hiteldíj mutató fogalmát meghatározó 2.14 és a kölcsön ügyleti kamatára vonatkozó 5.3 pont, az árfolyamkockázatra vonatkozó 6.3 pont tisztességtelenségének megállapítását az 1959. évi Ptk. 209.§ (1) bekezdése alapján, mert e rendelkezések nem átláthatóak, nem egyértelműek. Kérte annak megállapítását, hogy a szerződés 5. pontja az 1959. évi Ptk. 200.§ (2) bekezdése alapján semmis, mert jogszabály megkerülésére irányul. Kérte kötelezni az alperest a gépjármű törzskönyvének kiadására. A szerződés létre nem jöttének megállapítása esetére az alperest jogalap nélküli gazdagodás címén 802.181 forint megfizetésére kérte kötelezni, míg a szerződés érvénytelenségének megállapítása esetére a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítása mellett fizetési kötelezettségét 372.485 forintban kérte megállapítani.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Az induló ügyleti kamat százalékos mértéke szerződésben való feltüntetése hiányát elismerve kérte, hogy a bíróság a szerződést nyilvánítsa érvényessé olyan módon, hogy a kamat mértéke évi 6,24%.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a felek 2007. június 25. napján kelt ...-... (...) számú kölcsönszerződését érvényessé nyilvánította azzal, hogy az induló ügyleti kamat mértékét 6,24%-ban határozta meg. Megállapította továbbá, hogy érvénytelen a szerződés 5. pontjának az a része, amely szerint öt évnél hosszabb futamidejű kölcsönszerződés esetében, amennyiben az öt év lejártá előtt a hitelező úgy ítéli meg, hogy a vételi jogra, mint biztosítékra a kölcsönszerződés megszűnéséig igényt tart, úgy erről értesíti az adóst, aki vállalja, hogy a hitelezővel új vételi jogot alapító szerződést köt, vagy más - a hitelező által elfogadott - biztosítékot nyújt; ennek hiányában a hitelező jogosult a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondani. A fentieket meghaladóan az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és a felperest kötelezte az alperes javára 254.000 forint perköltség megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítéletében részletesen kifejtette, hogy a szerződés létre nem jöttére vonatkozó kereseti kérelmet miért nem találta megalapozottnak. Utalt rá, hogy az általános szerződési feltételek 2.12. és 5.4 pontjait érintő semmisségi okot a 2014. évi XXXVIII. törvény 3.§-a megszüntette, így emiatt a szerződés érvénytelensége már nem vizsgálható.

Az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatást érintően nem találta helytállónak a felperesnek azt a hivatkozását, miszerint nem kapott tájékoztatást a kölcsön devizában történő nyilvántartásáról, az árfolyamváltozás lehetőségéből fakadó valós kockázatokról, így azt mérlegelni nem tudta. Kifejtette, hogy a kockázatteltérő nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre, a tájékoztatás azonban nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére. Értékelte az elsőfokú bíróság, hogy a szerződés egyedi része az 1. pontban kifejezésre juttatta, hogy a szerződés deviza alapú, illetve, hogy a teljes futamidőre kiszámított kamat nem tartalmaz árfolyamkülönbözetet. Ezek mellett az elsőfokú bíróság az általános szerződési feltételek 5.3., 5.4. és 6.3. pontjait értékelte úgy, hogy ezek összevetéséből, illetve e kikötések és az egyedi szerződés kapcsolatából egyértelműen ki kellett tűnnie a felperes számára, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat fennáll, a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli és mindez megnövelheti az általa az alperesnek teljesítendő ellenszolgáltatás összegét. Ezzel szemben a felperesi ellenbizonyítás eredményre nem vezetett, az ügyletkötésben részt vett tanú, tanú 2 értékesítő határozott vallomása szerint nem adhatott olyan tájékoztatást, hogy a kölcsönszerződés forint alapú lenne. Kiemelte az elsőfokú bíróság az általános szerződési feltételek 6.3. pontját, melyből álláspontja szerint egyértelműen kitűnik, hogy az árfolyamkockázatból eredő kockázatot kizárólag az adós viseli. Ez a tájékoztatás megfelel a világos és érthető megfogalmazás követelményének, alkalmas arra, hogy a felperes a kockázat ismeretében a gazdasági következményeket, a fizetési teher növekedésének kockázatát megértve döntsön a szerződés megkötéséről. A felperes által elvárt arra vonatkozó tájékoztatást, hogy jelentős mértékű kedvezőtlen árfolyamváltozás várható a futamidő alatt, az alperes nem teljesíthette, mert az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére megalapozott következtetést a szerződéskötéskor nem lehetett levonni. Az elsőfokú bíróság a szerződési feltétel érvényességének vizsgálatakor annak tulajdonított jelentőséget, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó képes volt-e értékelni az árfolyamváltozás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit. Megítélése szerint a perbeli szerződésbe foglalt rendelkezések mind az árfolyamváltozásra, mind a kamatváltozásra vonatkozóan mind nyelvtani, mind tartalmi szempontból érthetőek voltak, így az a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban foglaltaknak és az Európai Unió Bíróságának .../2017. számú ítéletében kifejtetteknek is megfeleltek.

Helytállónak találta ugyanakkor az elsőfokú bíróság a felperesnek azt az alperes által sem vitatott állítását, hogy az ügyleti kamat feltüntetésének hiánya a Hpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontja értelmében semmissé teszi a szerződést. Mivel azonban a felek megállapodtak az ügyleti kamat fizetésében, a szerződés adatai alapján a kamat mértéke meghatározható volt, az érvénytelenség jogkövetkezményei közül így a kölcsönszerződésnek az induló ügyleti kamatmérték pótlásával történő érvényessé nyilvánítását alkalmazta az elsőfokú bíróság az 1959. évi Ptk. 237.§ (2) bekezdésében foglaltak alapján.

Az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a felperesnek azt a hivatkozását, hogy az alperes által készített folyószámla-egyeztetőben figyelmen kívül maradtak a 2007-2008 évi befizetései, mivel ezek a körülmények a szerződés létrejöttének, érvényességének kérdéskörét nem érintették. Nem vette figyelembe a felperes arra való hivatkozását sem, hogy az általános szerződési feltételek egyes rendelkezéseinek tisztességtelenségét a Szegedi Törvényszék P.21.224/2012. szám alatt megállapította, mivel a megjelölt pernek nem a perbeli általános szerződési feltételek és annak módosított változata volt a tárgya.

Alaposnak találta ugyanakkor az elsőfokú bíróság a vételi jog meghosszabbítására vonatkozó érvénytelenségi keresetet; az érvénytelenség okát az 1959. évi Ptk. 374.§ (2) bekezdésében írt törvényi rendelkezés kikerülésében, az 1959. évi Ptk. 200.§ (2) bekezdésében határozta meg.

A jármű törzskönyvének kiadására irányuló kereset elutasítását azzal indokolta, hogy az állandó bírói gyakorlat szerint a kölcsönszerződés biztosítására a felek a Polgári Törvénykönyvben nem nevesített atipikus biztosítékként a gépjármű törzskönyvének a hitelező birtokába adását is kiköthetik. Az elsőfokú bíróság felhívta az ezzel kapcsolatos bírói gyakorlatot, a BH2017.13., BH2017.95. szám alatti eseti döntéseket. A perbeli eseti döntésekben a bíróságok azt állapították meg, hogy a törzskönyv kiadása az opciós szerződéshez, illetve a vételi joghoz köthető. Ugyanakkor a Legfelsőbb Bíróság állást foglalt a perbelihez igazodó szerződéses konstrukciókról is, melyekben az egyedi szerződésből megállapítható a törzskönyv visszatartásának önálló biztosítéki jellege (Gfv.VII.30.852/2016/6. számú ítélet). Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy utóbbi tényálláshoz hasonlóan a perbeli szerződés 5. pontja rendelkezik úgy, hogy a törzskönyvet a teljes tartozás megfizetéséig a hitelező őrzi. Miután a teljes tartozást a felperes nem egyenlítette ki, az alperes jogosult a szerződés alapján a törzskönyvet a teljes tartozás kiegyenlítéséig magánál tartani.

Mivel az elsőfokú bíróság döntése folytán a felperes a per főtárgya tekintetében pervesztes lett, ezért az elsőfokú bíróság az 1952. évi Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes javára perköltség, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja alapján mérlegeléssel megállapított, általános forgalmi adóval növelt összegű ügyvédi munkadíj megfizetésére.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes fellebbezett. Kiegészített fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával annak megállapítását kérte, hogy az általános szerződési feltételek 6.3. pontja, vagyis az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés tisztességtelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy árfolyamkülönbözet megfizetésére nem köteles, így fennmaradó fizetési kötelezettsége 372.485 forint tőkére, és ennek 2013. október 24. napjától járó, a naptári félévét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatára korlátozódik. Kérte továbbá, hogy a másodfokú bíróság kötelezze az alperest a perbeli törzskönyv kiadására. Fellebbezési kérelme a perköltséget is érintette, az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyása esetére is kérte az elsőfokú perköltség összegének 127.000 forintra történő leszállítását.

Fellebbezését azzal indokolta, hogy nem történt meg a kockázathatározás, számára nem volt világos, hogy az árfolyam hogyan hat ki a törlesztőrészletekre. Utalt rá, hogy a gépkocsit értékesítő tanú 2 tanú a vallomásában foglaltak szerint is megbízható valutaként jelölte meg a svájci frankot, elmondta, hogy a veszélyekről, kockázatokról nem esett szó. tanú 1 tanúvallomása megerősítette, hogy a tájékoztatás a konstrukció előnyeire, a svájci frank stabilitására terjedt ki. A tanúk vallomása alapján így egyértelműen kizárható, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel gazdasági következményeiről szóló tájékoztatás a megfelelő időben és tartalommal megtörtént volna. Felhívta az Európai Unió Bírósága .../17. számú határozatát, miszerint az a követelmény, hogy a pénzügyi intézmény elegendő tájékoztatást nyújtson a kölcsönfelvevő tájékozott és megalapozott döntéséhez, magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nem csak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára. Az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztónak nem csupán azt kell felismernie, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudni

egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt esetlegesen jelentős gazdasági következményeit is.

A törzskönyv kiadására irányuló kereseti kérelme vonatkozásában iratellenesnek minősítette az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy a perbeli szerződés 5. pontja alapján megállapítható a törzskönyv visszatartásának önálló biztosítéki jellege. Rámutatott, hogy a szerződésben mellékkötelezettségként a vételi jog került kikötésre, a törzskönyv őrzése a vételi jog biztosítását szolgálta. A törzskönyv birtoklása a vételi jog járulékos jogosultsága volt, az alperes vételi joga öt év elteltével, 2012. június 26. napján megszűnt, így a törzskönyvet nem birtokolhatja. A szerződés 6. pontja szerint az alperes elidegenítési és terhelési tilalmat jegyeztetett be, ez is a vételi jogot volt hivatva biztosítani. Az általános szerződési feltételek 7.4. pontjában arra vállalt kötelezettséget, hogy ameddig a hitelező vételi joga fennáll, azaz amíg nem fizette meg a hitelező felé a teljes tartozását, az eszközt a hitelező hozzájárulása nélkül nem terheli meg. Sem a szerződésből, sem az általános szerződési feltételek VII. fejezetéből nem következik, hogy önálló biztosítékként határozták meg a törzskönyv alperes általi birtoklását. A törzskönyv jogi sorsa osztja az elsődleges biztosítékok sorsát, egymásra épülő kötelezettségként az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszeríthetősége érdekében került a törzskönyv a hitelező alperes birtokába, e biztosítékok azonban megszűntek.

A perköltségszámítás körében kifogásolta, hogy az elsőfokú ítélet szerint a kereset nem volt alapos, valójában azonban a kereseti kérelem az elsőfokú bíróság ítéletében írtak szerint is részben alapos volt. A perköltség összege eltűzött, mert az alperesi képviselő egy tárgyaláson jelent meg, hasonló tárgyú ügyekben a bírói gyakorlat lényegesen alacsonyabb összegű perköltséget lát indokoltnak.

Kérte az alperes ellen folyamatban volt közérdekű perben hozott, a keresetnek nagyobb részt helyt adó jogerős ítélet beszerzését, mert megítélése szerint nem az általános szerződési feltételek száma vagy megjelölése a fontos, hanem az érvénytelennek talált és a perbeli feltételek tartalmi egyezősége.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó feltételek tisztességtelensége miatti érvénytelenséget és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását, a törzskönyv kiadását és a perköltséget érintette, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a keretben bírálta felül. A peres felek nem vitatták a Hpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti érvénytelenségi ok fennállását, és azt sem, hogy az elsőfokú ítéletben írt százalékos mértékű ügyleti kamat, évi 6,24% alkalmas a megjelölt érvénytelenségi ok kiküszöbölésére. Mivel azonban ugyanarra a szerződésre vonatkozó egyes érvénytelenségi okok jogkövetkezményeiről ugyanannak a pernek a keretei között csak egységesen lehet rendelkezni, azáltal, hogy a felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság által meghatározottól eltérő jogkövetkezmény alkalmazását kérte, fellebbezési kérelme érintette az elsőfokú bíróság érvényessé nyilvánító rendelkezését és annak mikéntjét is.

A fellebbezés az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenség miatti érvénytelenségének megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránti részében a jogalapját tekintve alapos, a törzskönyv kiadása iránti és a perköltségre vonatkozó részében alapos.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás a fellebbezésben foglaltakra is figyelemmel részben kiegészítésre, részben pontosításra szorul, ezért azt a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján az alábbiak szerint egészíti ki, illetve helyesbíti:

Az általános szerződési feltételek V. fejezete rendelkezik a kölcsön kondícióiról. Az 5.1. pont határozza meg a kölcsön devizanemét olyan módon, hogy a szerződésben a kölcsön devizanemét a felek magyar forintban (HUF), illetve - deviza alapú kölcsönök esetén - euróban (EUR) vagy svájci frankban (CHF) állapítják meg. A feltétel szövegezése szerint az adós tudomásul veszi, hogy a szerződésben forintban meghatározott törlesztőrészlet összege és a kamat összege módosul az EUR és CHF alapú szerződések esetében, a) ha a számla kiállításának napján érvényben lévő, a **m-i ... Zrt.** által közzétett hivatalos HUF/EUR vagy HUF/CHF deviza eladási árfolyam eltér a szerződésben feltüntetett referencia árfolyamtól, b) ha az esedékesség napján érvényben lévő, a **m-i ... Zrt.** által közzétett hivatalos HUF/EUR vagy HUF/CHF deviza eladási árfolyam eltér a számla kiállításának napján érvényben lévő referencia árfolyamtól, c) ha a tényleges pénzügyi teljesítés napján érvényben lévő, a **m-i ... Zrt.** által közzétett hivatalos HUF/EUR vagy HUF/CHF deviza eladási árfolyam eltér az esedékesség napján érvényben lévő referencia árfolyamtól. A jelen pont a) és b) alpontja esetén a hitelező árfolyamkülönbözetet számol fel az adósnak az esedékes tőkére és kamatra, aki azt az esedékes törlesztőrészletbe beépítve, azzal együtt és egyidejűleg azonos módon köteles megfizetni, míg a c) alpontban meghatározott esetben a hitelező jogosult árfolyamkülönbözetet felszámolni és azt az adóssal megfizettetni. Az 5.1.b) pontban említett számla nem a vételi jog gyakorlásához kapcsolódóan az általános szerződési feltételekben két helyen jelenik meg, a szerződés megkötésének folyamatára vonatkozó szabályok részeként a 4.6.g.) pontban, mely szerint a kölcsön folyósításának egyik feltétele az eszköz vételáráról kiállított számlának a hitelező rendelkezésére állása, emellett a 6.1. pontban a kölcsön visszafizetésének esedékességéhez kapcsolódóan, mely utóbbi szerint a kölcsönt az adós a szerződés elválaszthatatlan részét képező értesítőben foglalt időpontokban köteles megfizetni, fizetési kötelezettsége akkor is fennáll, ha bármely okból kifolyólag nem kapja meg esedékesség előtt a törlesztőrészletre vonatkozó számlát.

Az általános szerződési feltételek VII. fejezete tartalmazza a biztosítékokra vonatkozó rendelkezéseket. Ebben a körben külön pontban határozza meg a hitelező vételi jogát, az elidegenítési és terhelési tilalmat, az azonnali beszedési megbízást, jelzálogjogot ingatlanokon, kézi zálogjogot ingóságokon, a készfizető kezességet, keresztfelöltséget, valamint egy kiegészítő biztosítékra vonatkozó rendelkezést, a törzskönyvvvel kapcsolatban tételezett rendelkezést azonban nem tartalmaz.

Mellőzi a másodfokú bíróság a tényállásból azt a megállapítást, hogy az ügyletkötésben közreműködő tanú 2 által nyújtott tájékoztatás kiterjedt a kölcsön pénzneme fel- vagy leértékelődésének a lehetőségére is, ehelyett a tanú vallomása alapján (4.P.21.067/2016/25. számú jegyzőkönyv) azt állapítja meg, hogy az ügyletkötés során veszélyekről, kockázatokról nem esett szó.

A másodfokú bíróság a fentiek szerint kiegészített és pontosított tényállás alapján az elsőfokú bíróságtól eltérő következtetésre jutott mind az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelenségét, mint a törzskönyv hitelező általi birtoklásának önálló biztosítéki jellegét érintő kérdésben.

A Kúria 6/2013. Polgári jogegységi határozatának 3. pontja szerint a pénzügyi intézményt a jogszabály alapján terhelő tájékoztatási kötelezettségnek ki kellett terjednie az árfolyamváltozás lehetőségére, és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletekre. A Kúria a 2/2014. Polgári jogegységi határozatában kifejtette, hogy a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezése a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses

rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége - figyelemmel az 1959. évi Ptk. 209.§ (5) bekezdésében foglaltakra - csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Ez a polgári jogegységi határozat kitér arra is, hogy nem a kockázatteltérő nyilatkozat hiánya, hanem a nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása eredményez tisztességtelenséget, ennek okán részleges vagy teljes érvénytelenséget.

A külön kockázatteltérő nyilatkozat hiánya esetén az egyedi szerződés és az üzletszabályzat, az általános szerződési feltételek rendelkezései, valamint a szerződéskötéskor a pénzügyi intézmény által a fogyasztónak nyújtott tájékoztatás alapján kell a bíróságnak vizsgálnia, hogy az ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára felismerhető volt-e az, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, vagyis a törlesztőrészlet akár jelentősen is megemelkedhet, illetve, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet.

Az Európai Unió Bíróságának .../17. számú ítélete 3. pontjában rögzítettek szerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni tudja egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.

A perbeli egyedi szerződés a törlesztőrészlet összegének módosulását kizárólag a szerződéskötés és a folyósítás közötti időszakban bekövetkezett árfolyamváltozással hozza összefüggésbe, és a kiszámított kamatra vonatkozóan nyújtja azt (a kamat fogalmából egyébként is következő, ezért tájékoztató értékében kérdéses) információt, hogy a kamat árfolyamkülönbözetet nem tartalmaz. Az egyedi szerződésben a kölcsön devizanemének meghatározása mellett ennél több, az árfolyamkockázatot érintő adat nem található. Az általános szerződési feltételek sem hordoznak az árfolyamkockázat valós jellemzőit tükröző információkat. A teljes tartozás összetevőit egyébként igen részletesen taglaló 2.18. pontnak az árfolyamváltozás következményeiről való hallgatása megtévesztő lehet, és a deviza alapúságnak a tartozásra gyakorolt lehetséges hatása nem válik egyértelművé az 5.1 pont alapján sem. Az utóbbi feltétel szerint a törlesztőrészlet összegének módosulása a számla kiállításának napján, az esedékesség napján és a tényleges teljesítés napján érvényben lévő árfolyamtól függ, nem világos azonban, hogy a számla kiállításának napján mit kell érteni, és nincs információ arról sem, hogy a megjelölt eltérések miként hatnak a törlesztőrészletre, az árfolyamkülönbözetet a hitelező miként számítja. A 6.3 pont tartalmaz ugyan egy tömör deklarációt arról, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatot az adós viseli, ezt azonban lerontja az az ugyanitt található rendelkezés, miszerint a megváltozott árfolyam, illetve árfolyamfeltételek az értesítést követően kötött szerződésekre alkalmazandóak. Utóbbi kifejezetten azt a látszatot kelti, hogy az árfolyamváltozás érvényesüléséhez külön megállapodás szükséges, a már megkötött szerződés keretei között az nem következik be. Az árfolyamváltozásról és annak kihatásairól semmilyen információt nem nyújt az ÁSZF 5.3 és 5.4 pontja sem, miután ezek az ügyleti kamatra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazzák.

A fenti feltételek sem egyenként, sem összességükben nem nyújtanak elegendő információt ahhoz, hogy az átlagos fogyasztó képes legyen értékelni a nemzeti fizetőeszköz leértékelődésének a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit. A

tájékoztatás nem terjed ki világosan és egyértelműen arra, hogy az árfolyamváltozásnak milyen hatása van a törlesztőrészekre. A szerződés rendelkezéseinek elégtelenségét a szerződéskötést megelőző szóbeli tájékoztatás sem küszöbölte ki, miután a tanúvallomásokból megállapíthatóan a deviza alapú kölcsönszerződés előnyeit az üzletkötő anélkül igyekezett kidomborítani, hogy egyúttal a kockázatra is felhívta volna a figyelmet. Az alperes (jogelődje) képviselőjében eljáró tanú 2 tanúnak az a feltételezése, hogy mindenki tisztában van azzal, ha feljebb megy a svájci frank árfolyama, többet kell fizetni, a korrekt és kiegyensúlyozott tájékoztatás kiváltására nem volt alkalmas.

A fentiekre tekintettel a szerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezése az 1959. évi Ptk. 209.§ (1) bekezdésére tekintettel tisztességtelen, ami az 1959. évi Ptk. 209/A.§ (2) bekezdése, és a 239.§ (2) bekezdése alapján a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezi.

A jogalap, azaz a szerződés érvénytelenségének kérdése elkülöníthető volt az összecszerűséget érintő kérdésektől, azaz az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazásától és az elszámolástól, ezért a másodfokú bíróság az 1952. évi Pp. 253. § (2) bekezdésének alkalmazásával az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében megváltoztatta, és az 1952. évi Pp. 213.§ (3) bekezdése alapján közbenső ítélettel megállapította, hogy a peres felek ...-... (...) számú kölcsönszerződése az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége okán érvénytelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása és az elszámolás körében az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontja folytán nem volt figyelemmel valamennyi fennálló érvénytelenségi okra, illetve csak az érvénytelenségi okok egyikének jogkövetkezményeit rendezte. Az érvénytelenségi okok miatt keletkezett érdeksérlemeket azonban - az 1952. évi Pp. 253.§ (4) bekezdése szerint a jogkövetkezmények alkalmazására és az elszámolásra nézve folytatódó eljárásban - együttesen szükséges vizsgálni és rendezni, ezért a másodfokú bíróság mellőzte a kölcsönszerződésnek a kamat éves, százalékosan kifejezett mértéke feltüntetésének hiányából eredő érvénytelensége miatti érvényessé nyilvánítását, és az elsőfokú bíróságot a jogkövetkezmények alkalmazása és elszámolás tekintetében - a Hpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti érvénytelenség jogkövetkezményeire is kiterjedően - az eljárás folytatására utasította. Miután azonban a peres felek nem vitatták, hogy évi 6,24% mértékű kamat meghatározásával a Hpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti érvénytelenségi ok kiküszöbölhető (ez a százalékos érték feleltethető meg a megállapodásukban abszolút értékben meghatározott összegű kamatnak), a folytatódó eljárásban a szolgáltatások értékegyensúlyának vizsgálata során, szükség esetén ebből az értékből kell kiindulni.

A közérdekű perben hozott ítélet beszerzésére irányuló felperesi indítványt, mint szükségtelent, a másodfokú bíróság sem teljesítette.

A törzskönyv birtoklásával összefüggésben az elsőfokú bíróság helytállóan utalt arra, hogy a bírói gyakorlatban több eseti döntésben is teret nyert az az álláspont, hogy a törzskönyvi letét önálló, atipikus biztosítékként történő alkalmazásának nincs elvi akadálya (Kúria Gpk.VII.30.852/2016/6., Kúria Pfv.I.20481/2017/8.). Valamennyi határozat hangsúlyozza ugyanakkor, hogy a kölcsönszerződés biztosítására kötött atipikus megállapodásból egyértelműen ki kell tűnnie, hogy a törzskönyv birtoklásának joga önálló biztosítékkul szolgál.

A másodfokú bíróság megítélése szerint - szemben az elsőfokú bíróság következtetésével - a perbeli szerződés alapján utóbbi nem állapítható meg, mivel a törzskönyvre vonatkozó rendelkezéseket a szerződés kifejezetten az elidegenítési és terhelési tilalom címszó alatt (egyedi kölcsönszerződés 6.

pont) és ahhoz kapcsolódóan tartalmazza, a törzskönyvi letét a biztosítékokat külön-külön részletező ÁSZF fejezetben sem szerepel.

Az 1959. évi Ptk. 114. § (2) bekezdése értelmében az elidegenítési és terhelési tilalom célja csak a dologra vonatkozó jog biztosítása lehet. Az elidegenítési és terhelési korlátozásnak a vételi jog, mint a dologra vonatkozó jog megszűnése utáni fenntartása az 1959. évi Ptk. 114. § (2) bekezdésében foglalt kógens rendelkezés megkerülésére irányul, ezért a 200. § (2) bekezdése értelmében semmis. A vételi jog megszűnésével így az elidegenítési és terhelési tilalom ex lege megszűnik, miáltal megszűnik az alperes jogcíme arra is, hogy a gépjármű törzskönyvét birtokban tartsa. A gépjármű tulajdonosa a felperes, ezért a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 81. § (1) bekezdése szerinti törzskönyv, mint a jármű tulajdonjogát igazoló okirat birtokban tartására is ő jogosult. Mivel a felperest megilleti a jogosultság az alperessel szemben a törzskönyv kiadásának követelésére, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi Pp. 253. § (2) bekezdésének alkalmazásával megváltoztatva az 1952. évi Pp. 213.§ (2) bekezdése szerinti részítélettel kötelezte az alperest annak kiadására.

Meg kellett változtatnia a másodfokú bíróságnak az elsőfokú perköltségre vonatkozó rendelkezést is, mivel az alperes a törzskönyv kiadása iránti, részítélettel elbírált kereseti kérelem vonatkozásában pervesztes, az elsőfokú perköltség fizetési kötelezettségének a meg nem határozható pertárgyértékhez kell igazodnia. A másodfokú bíróság ezért a felperes elsőfokú perköltségben történő marasztalását mellőzte, és az 1952. évi Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján az alperest kötelezte a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban R.) 3.§ (3) bekezdése, 4/A.§-a alapján megállapítható mértékű ügyvédi munkadíj, valamint 36.000 forint lerótt kereseti eljárási illeték felperes részére történő megfizetésére.

A másodfokú eljárásban az alperes pervesztessége ugyancsak a törzskönyv kiadását érintő fellebbezési kérelemre terjedt ki, ezért az 1952. évi Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján ennek megfelelően köteles az R. 3.§ (3) és (5) bekezdése, 4/A.§-a szerinti perköltség, valamint a lerótt 48.000 forint fellebbezési eljárási illeték megfizetésére.

A fentieket meghaladóan a másodfokú bíróság az egyes peres feleknek járó perköltség és a feljegyzett fellebbezési illeték összegét az 1952. évi Pp. 252.§ (4) bekezdése alapján csupán megállapította, arról a másodfokú bíróság határoz. Az elszámolás szerint az alperes követelése 5.510.108 forint, ezzel szemben hivatkozik a felperes arra, hogy tartozása csak 372.485 forintra terjed ki. Az érvényesített jog értéke, egyúttal a pertárgyérték a két összeg különbözete, 5.137.623 forint, a másodfokú bíróság ennek alapján számította az R. 3.§ (2) bekezdés a) pontja, 4/A.§-a alapján a felmerült perköltséget és a feljegyzett fellebbezési illetéket is.

Pécs, 2019. június 18.

. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, Dr. Vogycska Petra s.k. bíró

A Pécsi Ítéltábla a Nagyné dr. Lukács Anna ügyvéd (fél címe 3) által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek - a dr. Ádám Sándor ügyvéd (fél címe) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében meghozta a következő

### **v é g z é s t:**

A másodfokú bíróság a Pf.VI.20.159/2018/10. számú közbenső- és részítélet másodfokú eljárásban felmerült perköltség megállapítására vonatkozó rendelkezésének betűvel kiírt összegét **egyszázharminchatezer** forintról **egyszázhatvanháromezer** forintra kijavítja.

A végzés ellen a kézbesítéstől számított tizenöt napon belül a Pécsi Ítéltáblánál három példányban előterjesztendő, a Kúriához címzett fellebbezésnek van helye. Az elektronikus kapcsolattartásra kötelezett, illetve elektronikus kapcsolattartást választó félnek a fellebbezést a kézbesítési rendszer alkalmazásával az Országos Bírósági Hivatal útján, az Országos Bírósági Hivatal Elnöke által erre a célra rendszeresített űrlapon kell benyújtania.

### **I n d o k o l á s**

A másodfokú bíróság Pf.VI.20.159/2018/10. számú közbenső- és részítéletében az indokolásban részletezettek szerint 5.137.623 forint pertárgyérték után számította ki a másodfokú eljárás során felmerült költséget, amely így 163.000 forintban adódott.

A közbenső- és részítélet rendelkező része a másodfokú bíróság erre vonatkozó döntését az alábbiak szerint tartalmazza: „A másodfokú eljárásban a fentieket meghaladóan felmerült perköltséget a felperes és az alperes esetében is személyenként 163.000 (egyszázhatvanháromezer) forintban állapítja meg.”

A fentiekből következően a megállapított perköltség betűvel kiírt összegében elírás történt, ezért azt a másodfokú bíróság a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (1952. évi Pp.) 224.§ (1) bekezdése alapján kijavította.

A határozat ellen az 1952. évi Pp. 233/A.§-a, és a 224.§ (4) bekezdése alapján van helye fellebbezésnek.

Pécs, 2019. július 5.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, Dr. Vogyicska Petra s.k. bíró

**ZÁRDÉK!**

A végzés 2019. szeptember 5. napján jogerőre emelkedett.

Pécs, 2019. szeptember 10.

Dr. Kutasi Tünde s.k.  
a tanács elnöke